

Towarzystwo na rzecz Ziemi

ul. Leszczyńskiej 7, 32-600 Oświęcim

tel./fax: 033/8422120, 8441934

e-mail: biuro@tnz.most.org.pl, URL: www.tnz.most.org.pl

WYBRANE UWAGI i WNIOSKI DO PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ZMIAN W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY MĘCINKA WPROWADZANYCH W 2009 R. DLA USTALENIA LOKALIZACJI ELEKTROWNI WIATROWYCH „SICHÓW” I „PRZYBYŁOWICE

W związku z wyłożonym do publicznego wglądu projektem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Męcinka wprowadzanych w 2009 r. dla ustalenia lokalizacji elektrowni wiatrowych „Sichów” i „Przybyłowice wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko zmian studium (zwanej w dalszej części dokumentu Prognozą) Towarzystwo na rzecz Ziemi przesyła swoje wybrane uwagi i wnioski do Prognozy. W niniejszym opracowaniu odnosimy się głównie do problematyki oceny wpływu planowanych farm wiatrowych na chiropterofaunę, awifaunę oraz na zdrowie ludzi.

ZNACZENIE I OBOWIĄZKOWY ZAKRES PROGNOZ ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Na wstępie wskazujemy, że aby akt z zakresu planowania został opracowany rzetelnie, niezbędne jest posiadanie pełnego zakresu informacji na temat istniejącego stanu faktycznego i celów, które chciałoby się osiągnąć, a także skutków, jakie ich realizacja mogłaby wywołać. Prognoza oddziaływania na środowisko ma ilustrować, w aspekcie ekorozwoju, skutki, które w przyszłości mogą wynikać z przyjęcia studium i niewątpliwie służyć także możliwościom minimalizowania negatywnego oddziaływania inwestycji na środowisko. Powinna być opracowaniem opartym na obliczeniach i symulacjach wykonanych przy założonych z góry parametrach inwestycji. Jest przewidywaniem skutków opartym na aktualnej wiedzy i doświadczeniu, zestawieniem zagrożeń, które mogą wystąpić. Obowiązek przygotowania Prognozy wynika wprost z zapisów art. 46 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Z kolei art. 51 przywołanej ustawy określa informacje jakie powinna ona posiadać. Zgodnie z nim Prognoza oddziaływania na środowisko:

„1) zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,

c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,

d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,

e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

— różnorodność biologiczną,

— ludzi,

— zwierzęta,

— rośliny,

— wodę,

— powietrze,

— powierzchnię ziemi,

— krajobraz,

— klimat,

— zasoby naturalne,

— zabytki,

— dobra materialne

— z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawia:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru — rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy”.

UWAGI OGÓLNE DO OCENY STANU ŚRODOWISKA BIOTYCZNEGO

Podstawą właściwie przygotowanej Prognozy jest prawidłowe rozpoznanie stanu przyrody żywej. Prognoza powinna skupiać się na określeniu obszarów chronionych mogących znaleźć w zasięgu wpływu inwestycji i analogicznie - przedstawieniu gatunków oraz siedlisk, na które może oddziaływać przyszłe przedsięwzięcie. Spośród zwierząt najbardziej zagrożoną grupą przez elektrownie wiatrowe są przedstawiciele ornitofauny oraz chiropterofauny.

Wpływ elektrowni wiatrowych na śmiertelność ptaków jest powszechnie znany i znajduje liczne odzwierciedlenie w literaturze tematu. Syntetyczne opracowania, podsumowujące empiryczną wiedzę na temat rozmiarów kolizji ptaków z elektrowniami wiatrowymi, są publikowane od szeregu lat. Najbardziej znane to np.: NRC 2007, Arnett i in. 2007, Drewitt i Langston 2006, Everaert 2008. Podobnie od kilkunastu lat wiadomo, że poza ptakami, grupą zwierząt, na którą elektrownie wiatrowe mogą mieć szczególnie istotny negatywny wpływ, są nietoperze (np. Arnett i in. 2005, Brinkmann 2006). Stąd twierdzenie autorów, że „kwestia oddziaływania farm wiatrowych na śmiertelność nietoperzy nie jest jednoznacznie określona w literaturze tego tematu” (rozdz. 8.3.2.3) świadczy o braku wiedzy autorów Prognozy lub o świadomym manipulowaniu oczywistymi faktami.

Zarówno większość gatunków ptaków (poza gatunkami łownymi) jak i wszystkie gatunki nietoperzy, które występują w Polsce, są objęte ochroną prawną na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną.

Prezentowany w Prognozie pogląd, że „w publikacjach naukowych istnieje pewien rozdźwięk wpływu farm wiatrowych na ornito- i chęropetofaunę [tu autorzy mieli zapewne na myśli chęropeterofaunę]. Z jednej strony podaje się liczby uśmierconych osobników, wskazując na wysokie prawdopodobieństwo kolizji z wiatrakami, w innych publikacjach opisuje się możliwości adaptacyjne zwierząt do nowych warunków, w tym zmiany trasy lotu)” jest próbą marginalizacji możliwego negatywnego wpływu na te dwie grupy zwierząt. Pogląd ten jest utrzymywany również w rozdz. 8.1. Prognozy, gdzie możemy przeczytać: „... Jak wynika z badań (m.in. duńskich, niemieckich i holenderskich) ptaki potrafią się dostosować do pojedynczych elektrowni wiatrowych jak i potężnych farm wiatrowych. Jeśli na drodze ich przelotu pojawiają się nowe elektrownie wiatrowe (bądź inne elementy mogące stanowić potencjalne zagrożenie), ptaki omijają je wykluczając możliwość kolizji lub znacznie zmniejszając możliwość jej wystąpienia).”

Pomijając fakt, że autorzy nie cytują przywołanych badań, należy wyraźnie podkreślić, że powyższe twierdzenia są skrajnie uproszczone i tendencyjne. Po pierwsze, jeśli chodzi o ptaki, prezentowana zasada nie jest uniwersalna i niektóre ptaki wcale nie unikają elektrowni (i dla niektórych z nich zagrożenie jest szczególnie wysokie). Po drugie zagrożenie wzrasta nawet dla gatunków omijających wiatraki, gdy warunki widocznościowe się pogarszają (np. mgła, opady, migracje nocne). Te zagrożenia powinny być przedmiotem analizy. Po trzecie – część ptaków widzi elektrownie, ale je ignoruje (np. niektóre ptaki drapieżne). Gdy zbliżają się do obracających łopat śmigła, nie podejmują nawet próby uniknięcia kolizji. Po czwarte – omijanie farm wiąże się z dodatkowym wydatkiem energetycznym u ptaków zmuszonych do wydłużenia swojej trasy przelotu, co może prowadzić do określonych strat w populacji.

OCENA WPLYWU NA ORNITOFAUNĘ

Uwagi do metodyki zastosowanej w Prognozie

Badania ornitofauny prowadzono wyłącznie w okresie wędrówek jesiennych w 2008 r., tj. wg informacji zawartej w Prognozie od września do listopada. Są to jedyne informacje jakie można odnaleźć w dokumencie nt. zastosowanej „metodyki badań”.

Tymczasem badaniami powinny być objęte wszystkie okresy fenologiczne, w tym pominięte przez autorów okresy: lęgow ptactwa, wiosennych wędrówek oraz zimowania. I co ważniejsze: jeżeli badania były prowadzone, to w Prognozie należało przedstawić ich wyniki, a więc:

- a) skład gatunkowy i liczebności awifauny w cyklu rocznym;
- b) liczebność gatunków kluczowych;
- c) zagęszczenia wszystkich gatunków ptaków w głównych okresach roku;
- d) natężenia i sposób wykorzystania przestrzeni powietrznej przez ptaki, w szczególności:
 - drapieżniki i inne gatunki o dużych rozmiarach ciała,
 - migranty dalekodystansowe,
 - ptaki tworzące lokalne koncentracje żerowiskowe i noclegowiskowe.

Niestety z Prognozy nie uzyskujemy żadnej z wyżej wymienionych informacji. Jednocześnie zastanawiające jest skąd autorzy zaczerpnęli informacje, że „nie występują tu także lęgowiska kluczowych gatunków ptaków ...”, skoro badaniami nie objęto okresu lęgowego.

Badania ornitologiczne na potrzeby prognozowania oddziaływania farm wiatrowych na ptaki powinny być prowadzone zgodnie z metodyką zawartą w wytycznych przygotowanych w 2008 przez Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej i Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków. Badania wykonywane zgodnie z tymi wytycznymi, w oparciu o jasno określone protokoły badawcze (liczenia transektowe, liczenia z punktów obserwacyjnych, inwentaryzacja populacji wybranych gatunków, liczenia zgodne z metodyką MPPL) dają konkretne wyniki, wyrażone w wartościach liczbowych. Pozwala to na łatwe ich porównywanie z wynikami pochodzącymi z innych powierzchni badanych tymi samymi metodami. Metody badań stosowanych przez autorów mogą oczywiście teoretycznie się od nich różnić. Zdecydowanie jednak powinny spełniać pewne, minimalne kryteria rzetelności naukowej – powinny mieć jasno określoną i opisaną metodykę, obejmować reprezentatywne próby (zarówno w czasie, jak i w przestrzeni), wykorzystywać wybrane, powszechnie stosowane standardy badań ornitologicznych, zapewniające porównywalność danych i dokonywanie oceny ilościowej i jakościowej. Co równie istotne - powinny być wykonywane przez osoby posiadające odpowiednią wiedzę.

Konkluzje dotyczące części ornitologicznej

Wnioski uzyskane na podstawie szczątkowych obserwacji w okresie jesieni, w żaden sposób nie uprawniają do stwierdzenia braku istotnego, negatywnego wpływu farmy wiatrowej na awifaunę. Jakikolwiek wnioskowanie bez przeprowadzenia podstawowych badań jest nadużyciem i manipulacją.

Przedstawione w Prognozie informacje o stanie awifauny, a właściwie ich brak dyskwalifikuje ten dokument jako źródło informacji. Brak danych ilościowych, jakościowych i gatunkowych całkowicie uniemożliwia wyciąganie wniosków, a tym bardziej tych o rzekomo nieistotnym braku wpływu projektowanych zmian studium na ptactwo. Całość wniosków w zakresie ornitofauny jest nie do przyjęcia, gdyż jak wspomniano nie wykonano podstawowych, elementarnych badań – a przynajmniej nie przedstawiono ich wyników.

Ze względu na znaczenie tej części dla prawidłowej oceny oddziaływania zmiany studium na środowisko – cała Prognoza powinna być odrzucona lub co najmniej zwrócona do uzupełnienia i poddana ponownie konsultacjom społecznym.

OCENA WPLYWU NA CHIROPTEROFAUNĘ

Uwagi do metodyki zastosowanej w Prognozie

Badania w zakresie występowania nietoperzy prowadzono również jesienią 2008 r. Wg ogólnych informacji zamieszczonych w Prognozie prowadzono obserwacje i badania nasłuchowe za pomocą detektorów. Autorzy zdają sobie sprawę z mankamentów prowadzonych badań i istotnych braków Prognozy. W rozdz. 8.3.2.1 piszą: „*W rejonie projektowanej elektrowni wiatrowej, podobnie jak i dla całej gminy Męcinka, nie były wykonywane inwentaryzacje letnich stanowisk nietoperzy. Liczne obserwacje z wykorzystaniem detektorów ultradźwiękowych wskazują, że stanowiska takie z pewnością na tym terenie występują. Dla ich ochrony wskazane jest przeprowadzenie dalszych badań*”.

Zgodnie z powszechnie stosowaną metodyką, w tym z zaleceniami zawartymi w załączniku do Rezolucji 5.6. EUROBATS (Rodrigues i in. 2008), badania w zakresie chiropterofauny powinny obejmować wszystkie ważne okresy w rocznym cyklu aktywności tych zwierząt czyli:

- a) okres wiosennych migracji nietoperzy,
- b) okres rozrodczy,
- c) okres rozpraszania się kolonii, rojenia i godów niektórych gatunków,
- d) okres jesiennych migracji.

W oparciu o powyższą rezolucję w październiku 2008 roku powstały nawet „Tymczasowe wytyczne dotyczące Oceny oddziaływania elektrowni Wiatrowych na nietoperze (na rok 2009)”, które również precyzują wymogi odnośnie metodyki badań w odniesieniu do nietoperzy.

Okresy badawcze znajdujące się w trzech pierwszych punktach (a – c) pominięto całkowicie. Natomiast w odniesieniu do ostatniego punktu nie podano nawet, na ilu, jak długich, których poprowadzonych transektach przeprowadzono nasłuchy detektorowe, przy jakich warunkach pogodowych prowadzono nasłuchy, w jakim trybie pracy wykorzystywano detektor. Brakuje mapki z przebiegiem transektów i lokalizacją punktów nasłuchowych. Nie wiadomo, czy w ogóle badania prowadziły osoby posiadające odpowiednią wiedzę chiropterologiczną. Nie wiadomo również w jakich miejscach, czasie, ilości prowadzono obserwacje.

Konkluzje dot. części chiropterologicznej

Niezależnie od powyższych mankamentów należy podkreślić, że Prognoza wyraźnie wskazuje na kolizyjność farmy wiatrowej z występującymi na tym obszarze nietoperzami. W rozdziale 4.2.2 wskazano, że: *„W trakcie analizy nagrań stwierdzono, że nietoperze wykorzystują tereny objęte zmianami w „Studium ...”, zarówno jako trasę migracji jak i żerowisko. Obydwa typy aktywności zarejestrowano dla borowca wielkiego jak i trzech gatunków karlików ...”*. W kolejnym miejscu czytamy: *„Wyniki nagrań połączone z obserwacją nietoperzy aktywnych jeszcze przed zachodem słońca, wskazują, iż teren planowanej inwestycji obejmuje sieć korytarzy migracyjnych, wykorzystywanych przez nietoperze w trakcie przelotu nad zbiornikiem Słup”*. Z kolei w rozdziale 8.3.2.2. dowiadujemy się, że *„Rejon zbiornika jest prawdopodobnie najbogatszym żerowiskiem w okolicy, na który co wieczór ściągają setki lub nawet tysiące osobników. Po intensywnym żerowaniu nietoperze rozpraszają się po okolicy”*.

Zatem istnieją przesłanki pozwalające stwierdzić, że planowana lokalizacja farm wiatrowych jest niedopuszczalna z punktu widzenia ochrony i zachowania chiropterofauny. **W związku z tym, już na obecnym etapie należałoby zrezygnować z propozycji lokalizacji farm wiatrowych na obszarze objętym zmianą studium lub co najmniej żądać uzupełnienia Prognozy w pełnym zakresie, a następnie poddać ją ponownym konsultacjom społecznym.**

WPLYW NA OBSZAR NATURA 2000

W świetle art. 6(3) dyrektywy siedliskowej, ocena oddziaływania inwestycji na obszar Natura 2000 musi być dokonywana „z punktu widzenia celów jego ochrony”, a przesłanką zgody na inwestycję jest brak negatywnego oddziaływania na integralność (integritę) obszaru, a nie tylko na chronione w nim gatunki i siedliska przyrodnicze. Prawo polskie nie w pełni transponuje tu przepis dyrektywy, ponieważ pomija pojęcie „integralności obszaru”. Oznacza to, że zgodnie z dyrektywą, przedmiotem prognoz oddziaływania musi być nie tylko bezpośredni wpływ na chronione siedliska i gatunki, ale również wpływ na takie cechy obszaru, jak jego fragmentacja, powiązania ekologiczne z obszarami sąsiednimi (korytarze ekologiczne łączące go z obszarami sąsiednimi), szanse realizacji celów ochrony obszaru itp. **Zważywszy na istotne braki w zebranych materiale badawczym – brak jest obiektywnych podstaw do wysuwania wniosków o braku negatywnego wpływu zmiany na obszar Natura 2000.** Planowana inwestycja nie musi się znajdować w granicach obszaru Natura 2000, żeby ew. stwierdzić jej wpływ na przedmiot ochrony. Przy wykonywaniu koniecznych ocen autorzy powinni stosować zasadę przezorności, a sama ocena powinna koncentrować się na obiektywnym i popartym dowodami stwierdzeniu, że nie wystąpią negatywne oddziaływania na integralność obszaru Natura 2000. Tam, gdzie stwierdzenie takie nie jest możliwe, należy przyjąć założenie, że wystąpią negatywne oddziaływania (Ocena planów i przedsięwzięć znacząco oddziałujących na obszary Natura 2000. Wytyczne metodyczne dotyczące przepisów Artykułu 6(3) i (4) Dyrektywy Siedliskowej 92/43/EWG, Komisja Europejska 2001).

ANALIZA WARIANTOWA

Nie dokonano analizy wariantów alternatywnych, co z resztą przyznali sami autorzy Prognozy w rozdz. 3. Twierdzenie, że takich rozwiązań nie przewiduje uchwała Rady Gminy Męcinka z dnia 28 października 2008 r. nie zwalnia z obowiązku ich przeprowadzenia. Tym bardziej, że z orzecnictwa ETS oraz opinii Komisji w podobnych sprawach jednoznacznie wynika, że warianty powinny być uwzględnione nawet, gdyby ich realizacja mogła powodować pewne trudności.

ODDZIAŁYWANIA SKUMULOWANE

W Prognozie brakuje oceny oddziaływań skumulowanych projektowanej zmiany studium. Jest to obowiązek prawny wynikający wprost z art. 51 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zatem pominięcie oddziaływań skumulowanych należy uznać, za rażące łamanie prawa. Dzieje się tak pomimo, że w sąsiedztwie planowanych farm wiatrowych planuje się lokalizację kolejnych tego typu inwestycji. Z zebranych danych wynika, że co najmniej:

- a) Gmina Męcinka uchwałą nr 142/08/2008 z 28 października 2008 r. przystąpiła równolegle do zmiany studium dla miejscowości Małuszów i Przybyłowice, gdzie zaplanowano kolejne 13 szt. Wiatraków.
- b) Gmina Męcinka w 2006 r. wydała decyzję środowiskową dla dwóch elektrowni wiatrowych w miejscowości Słup. Obecnie toczy się postępowanie w sprawie pozwolenia budowlanego.
- c) Gmina Krotoszyce jest na etapie opracowywania planu zagospodarowania przestrzennego dla farmy wiatrowej.
- d) Gminy Złotoryja prowadzi już postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na budowę elektrowni wiatrowych w miejscowości Łazniki.

UWAGI DO OPISU WPŁYWU NA KLIMAT AKUSTYCZNY I ZDROWIE LUDZI

W celu określenia potencjalnego wpływu inwestycji na zdrowie ludzi, należało określić w pierwszej kolejności tło klimatu akustycznego. W Prognozie co prawda brakuje jasnej informacji czy i w jaki sposób to zrobiono, jednakże znalazły się w niej stwierdzenia wskazujące na obecnie możliwe przekroczenia hałasu. W rozdz. 4.1.5. możemy przeczytać: *„Trudno jednoznacznie określić rzeczywisty poziom hałasu w gminie Męcinka, gdyż brakuje aktualnych pomiarów tego natężenia. Przebieg wyżej wymienionych tras przez tereny zabudowane sprawia jednak, że w terenie niekorzystnym ze względu na klimat akustyczny mogą znajdować się m.in. mieszkańcy wsi Sichów, Chrośnice (DW nr 363), oraz Przybyłowice (LK nr 137) i Małuszów (DK nr 3). Szacuje się, że ewentualne przekroczenia norm, są jednak niewielkie”.*

Obecne przekroczenia dopuszczalnego hałasu wskazują, że lokalizacja turbin wiatrowych może warunki akustyczne pogorszyć. Dlatego nie przypadkowo we wnioskach dot. hałasu autorzy piszą wyłącznie o możliwości dotrzymania norm hałasu powodowanego bezpośrednio przez turbiny wiatrowe (rozdz. 8.2.1.). W tych rozważaniach pomijają całkowicie wcześniej poruszony przez siebie problem już przekroczonego dopuszczalnego hałasu, a także problem oddziaływań skumulowanych z uwzględnieniem pozostałych planowanych farm wiatrowych. Warto też podkreślić, że możliwość dotrzymania dopuszczalnego hałasu, o którym wspominają autorzy, nawet tylko w odniesieniu do turbin ma formę wyłącznie deklaratywną. Mianowicie w Prognozie nie przedstawiono żadnych wyników badań, ani map poziomów akustycznych (map oddziaływania akustycznego) potwierdzających powyższą tezę. Stało się tak pomimo, że wg autorów dokonano obliczeń

uwzględniających topografię terenu. Jest to kolejny przykład rażących braków analizowanego dokumentu.

Autorzy zwracają również uwagę, że „oprócz typowego hałasu (w zakresie słyszalnym) niektóre elementy konstrukcyjne turbiny wiatrowej, zwłaszcza łopaty, mogą generować infradźwięki, czyli fale w zakresie częstotliwości mniejszych od słyszalnych. Problem ten dotyczy tylko turbin starszych konstrukcji. W początkowym okresie rozwoju turbin wiatrowych infradźwięki były rzeczywiście uciążliwe dla sąsiedztwa. Zaostrzenia prawne i szybki rozwój techniki w tej dziedzinie doprowadził do uzyskania konstrukcji prawie nie emitujących infradźwięków”. Po raz kolejny autorzy stawiają dla siebie bardzo wygodną tezę, lecz w żaden sposób jej nieuprawdopodobniają. Nie podają przy tym żadnych źródeł literaturowych tych rewelacji pomimo, że problem negatywnego wpływu infradźwięków na zdrowie ludzi jest obecnie znany (np. Martin van den Berg 2005, Pierpont 2009).

Możliwy, negatywny wpływ hałasu na zdrowie ludzi dotyczy również dźwięków słyszalnych poniżej 40 dB(A), które u dużej części osób powodują zaburzenia snu. Jest to dziś problem podnoszony przez wielu ekspertów w Europie i USA. Dlatego wielu ekspertów zagranicznych zajmujących się wpływem turbin wiatrowych na zdrowie ludzi, jak m.in. Frey i Hadden (2007), Harry (2007), Bowdler (2007), Kamperman (2008), Bennett (2008), rekomenduje dużo większe ich odległości od budynków mieszkalnych niż proponowana w Prognozie odległość 500 m – **od powyżej 1 km do powyżej 2 km.**

Także ta część dokumentu w obecnym kształcie nie może być podstawą do przyjęcia proponowanych zmian studium. **Prognoza powinna być odrzucona lub co najmniej zwrócona do uzupełnienia i poddana ponownie konsultacjom społecznym. Jednocześnie z uwagi na już przekroczone dopuszczalne normy hałasowe istnieją przesłanki do wprowadzenia zakazu lokalizacji farm wiatrowych na obszarach wsi Sichów i Przybyłowie.**

WNIOSKI

Twierdzenia o braku istotnego oddziaływania na ptaki i nietoperze są nieuzasadnione. Jednocześnie autorzy wskazują na nieprzeciętne walory przyrodnicze analizowanych miejsc dla nietoperzy co stoi w wewnętrznej sprzeczności z rzekomym nieistotnym brakiem wpływu farm na chiropterofaunę.

Prognoza nie zawiera również żadnej analizy w zakresie wpływu na obszar Natura 2000, a zwłaszcza na nietoperze będące przedmiotem jego ochrony. Pomimo tego autorzy twierdzą, że zmiana studium nie będzie negatywnie na niego oddziaływać.

Prognoza nie zawiera nawet minimum rzetelnej wiedzy naukowej, a stanowi wyłącznie listę w żaden sposób nieuprawdopodobnionych tez, bez jakichkolwiek odniesień do literatury tematu.

Prognoza nie spełnia podstawowych wymogów formalnych stawianych tego typu dokumentom oraz warunków określonych przez Regionalnego dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu w piśmie nr RDOŚ-02-WSI-7041-3/2/09/ag z dnia 3 lutego 2009 r., m.in. w zakresie: konieczności określenia miejsc gniazdowania, wykonania inwentaryzacji chiropterologicznej oraz trasy przelotów migracji nietoperzy i ptaków (całkowicie pominięto okres migracji wiosennych, a analiza okresu jesiennych migracji jest wykonana w sposób tendencyjny).

W części dot. oceny wpływu na zdrowie ludzi nie przedstawiono żadnych wyników obliczeń hałasu i nie załączono map oddziaływań akustycznych. Ponadto pominięto całkowicie problematykę wpływu infradźwięków, a także dźwięków słyszalnych na zdrowie ludzi o poziomach niższych od 40 dB(A).

Prognoza w obecnym kształcie nie może stanowić podstawy do uchwalenia zmiany studium. Wręcz przeciwnie: pomimo jej nierzetelności, istnieją przesłanki do wprowadzenia zakazu lokalizacji farm wiatrowych na terenie objętym zmianami studium.

Literatura:

Arnett E. B., Erickson W. P., Kerns J., Horn J. 2005. Relationships between Bats and Wind Turbines in Pennsylvania and West Virginia: An Assessment of Fatality Search Protocols, Patterns of Fatality and Behavioural Interactions with Wind Turbines. A final report prepared for Bats and Wind Energy Cooperative. Bat Conservation International, Austin: 187 ss

Arnett E.B., Inkley D.B., Johnson D.H., Larkin R.P., Manes S., Manville A.M., Mason J.R., Morrison M.L., Strickland M.D., Thresher R.W. 2007. Impacts of wind energy facilities on wildlife and wildlife habitat. Wildlife Society Technical Review 07-2: 1-49.

Bennett D. 2008. Evidence to the Environment Court, Wellington, NZ. Appeal No. ENV-2007-WLG-000098 between Motorimu Wind Farm Ltd and Palmerston North City Council and Horowhenua District Council.

Bowdler D. 2007. ETSU-R-97: why it is wrong. New Acoustics. www.newacoustics.co.uk.

Brinkmann R. 2006. Survey of possible operational impacts on bats by wind facilities in southern Germany. Administrative district of Freiburg – Department 56 Conservation and Landscape Management. Gundelfingen: 63 ss.

Drewitt A.L., Langston R.H.W. 2006. Assessing the impacts of wind farms on birds. Ibis 148: S29-S42.

Everaert J. 2008. [Effects of wind turbines on fauna in Flanders: Study results, discussion and recommendations]. INBO.R.2008.44: 1-174

Frey BJ. and Hadden PJ. 2007. Noise radiation from wind turbines installed near homes: effects on health. www.windnoisehealthhumanrights.com

Harry A. 2007. Wind turbines, noise and health. www.savewesternny.org/pdf/wtnoise_health_2007_a_barry.pdf

Kamperman GW and James RR. 2008b. The “How To” guide to siting wind turbines to prevent health risks from sound. <http://www.windturbinesyndrome.com/wp-content/uploads/2008/11/kamperman-james-10-28-08.pdf>

Martin van den Berg 2005. Influence of low frequency noise on health and well-being - raport (Holandia), Ministry of Environment, Hague, Netherlands <http://www.unece.org/trans/doc/2005/wp29grb/TRANS-WP29-GRB-41-inf08e.doc>

NRC (=National Research Council, Committee on Environmental Impacts of Wind Energy Projects) 2007. Environmental impacts of wind-energy projects. National Academy of Sciences. Washington, DC.

Pierpont N. 2009. Wind Turbine Syndrome: A Report on a Natural Experiment. In press.

Pirra S, De Valck E, Cluydts R. 2009. Nocturnal road traffic noise and sleep quality: Habituation effects assessed in a test-retest field situation. Sleep 32:A422.